

INSERTIUNI:

se plătesc cu prețuri foarte reduse.

Manuscrisurile sunt a se adresa redacției și acelea nu se înapoiază.

Epistole nefrancate nu se primesc.

ACTIVITĂȚEA

ABONAMENT:
Pe an 6 cor. pe 1/2 an 3 cor.
—
Pentru plugari—țărani pe an 4 coroane.
—
Pentru România și străinătate:
Pe an 16 franci.
—
Un număr costă 12 bani.

EDITOR, PROPRIETAR ȘI ȘEF-REDACTOR:

DR. AUREL MUNTEAN

Apare în fiecare Joi.

REDACTOR RESPONSABIL:

LAURIAN BERCIAN

Răsplată meritată.

Față de oamenii mari, posteritatea este mai dreaptă ca prezentul, și strălucirea mai justă, decât însuși patria proprie.

Acest principiu, care s'a adevărit în atâtea cazuri concrete față de mulți bărbați aievea valoroși, se poate aplica cu îndreptățire și privitor la umbra lui Dr. Ioan Rațiu.

Dacă cetim cu atenție droaia de condolențe sosite din toate părțile unde se află suflare românească; dacă recapitulăm conținutul duios și regretele exprimate în firul aceluia, purcesse din inimă, atât față de poporul vrednicului defunct, cât și a stimatelor sale familii; dacă cetim tinguirile sincere ale ziaristei române de pretutindenea și calitățile eminente ale regretatului defunct, înșirate în formă de bocituri; dacă privim mărețul cortegiu, condus de capii ambelor biserici române și în fine: dacă constatăm în fața lumii, că chiar și frații din România liberă, prin graiul Senatului și a Camerii române, exprimă condolențele lor de regret pentru pierderea îndurată de poporul român, cu atât mai vedită se face pierderea noastră chiar și pentru aceia, cari avură prilej numai acum a auzi și ceti bărbăteștile însușiri ale neînduplecatului anteluptător.

Culmea fericirii și gloriei a ajuns-o Dr. Ioan Rațiu numai după moarte, prin manifestările adevărate maiestose ale înmormântării sale.

Prin acțiunile sale întreprinse, prin activitatea sa continuă a dat nenumărate dovezi întru cât a fost soartea sa legată de ceea ce a poporului său. Ear prin moartea sa a constatat că: Coroana virtuții este un bun comun, fiește căruia îi stă în putere și în drept a-o purta și că: măsura adevărată a măririi este virtutea.

Prin moartea sa a dovedit până la convingere zisa lui Plato: *Tot aurul din stăutul pământului și ce se află pe suprafața lui, nu ajunge cu virtutea.* Sau după Seneca: *Alta este de maiestatică virtutea, încât și ce-i înrăutățiți o cinstesc.*

Pe lângă toate aceste elogii înălțătoare, mai eclatante sunt vorbirile ținute cu prilejul înmormântării, cari dau-tori ne simțim ale eternității și în coloanele foii noastre, lăsându-le să urmeze în șirul cum acelea s'au peronat din partea distinșilor oratori:

Discursul funebru

rostit la înmormântarea Drului Ioan Rațiu, în 7 Dec. n. 1902 de

Dr. Augustin Bunea.

Drept ești Doamne, și toate lucrurile tale și toate căile tale sunt milă și adevăr și judecată adevărată, și drept judeci în veac.

(Carte. lui Tobia 8. 2).

Mai toți trecem în viață prin încercări atât de grele, încât în fața lor mintea stă în loc zăpăcită și inima este atât de cumplit isbită de valurile simțămîntelor dureroase, încât stă să se rupă.

Dacă situațiunile acestea se repețesc mai virtos atunci, când după muncă nel-

treruptă și după sbuciumări și lupte mari și îndelungate pentru binele și fericirea neamului, în loc de odihnă și mulțumire, de dragoste și de recunoștință avem parte numai de amărăciune adâncă, inima noastră în sfârșit se rupe.

Așa s'a rupt și inima mare și nobilă a fericitului în Domnul Dr. Ioan Rațiu, căruia astăzi îi dăm sdrobiți de înfrustare ultimul onor.

Aceasta inimă n'a mai putut purta loviturile, cari cu atâta urgie s'au descărcat asupra-i în anii din urmă și mai virtos ranele ce 'i-le-au înfipt cei din neamul său, dela cari a așteptat stimă și recunoștință. Când a văzut cum pisma, răutatea, egoismul și lașitatea pustiesc atât de înfrorător câmpul odinioară așa de verde și înfrorător al vieții noastre naționale, stejarul puternic și măstos, podoaba cea mai aleasă și mai înaltă din acest câmp a început a se usca și a se clătina și zi bună n'a mai avut.

Aripile vântului li aduc deodată accentele melodiilor triste de prohod, cari răsunau jalnic într-o casă depărtată, dar' lui foarte iubită, li aduc vaețele nepoților săi, rămași orfani de tată, suspinele sfâșietoare ale soției și ficele sale îndurerate, și când 'i-se pără, că aude brușii sunând sinistru pe coșciugul ginerelui său, atunci Dr. Ioan Rațiu, falnicul stejar, se frânge și se răstoarnă repede și pe neașteptate.

În clipa, când se astupă mormântul unui harnic fiu al bisericii și națiunii noastre, al inginerului Onoriu Tilea, ocrotitorul intereselor țărănimii române, se deschide alt mormânt, care așteaptă să primească în sinul său rece pe cel-ce poporul român și-'l pusesse și-'l avea în fruntea sa.

În fața acestei privescături sguđuitoare pare-că mai bucuros ași ingenușchia și ridicându-'mi ochii și mâinile spre cer, ași cere mângăere dela Părintele îndurărilor, decât să turbur cu cuvintele mele sfințenia durerii, care cuprinde inimile voastre, triști ascultători.

Cu atât mai virtos ar trebui să mă rog și să plâng în tăcere, că ceea-ce am putut face la mormântul lui Georgiu Barițiu și al Baronului David Urs, prietini și împreună lucrătorii și luptătorii lui Dr. Ioan Rațiu, starea sănătății nu-'mi îngăduie să o fac, cum se cuvine, la mormântul acestui din urmă.

Și dacă totuși mă încumet a rosti câteva cuvinte, o fac cedând rugării, ce nu se putea refusa unei familii atât de distinse și amar încercate, și pentru ca după chemarea mea preotească, să vă arăt și din cazul de față, că mai pe sus de judecata oamenilor sau a opiniei publice, de multe-ori greșită, nemiloasă și neadeverată, și chiar nedreaptă, trebuie să fie o altă judecată, a lui D-zeu, o judecată, care să aibă toate însușirile, ce le-ați auzit din cuvintele lui Tobia: »Drept ești Doamne etc...«

Nu este de lipsă, să vă schițez viața lui Dr. Ioan Rațiu, pentru-ca dintr'însa să vă convingeți despre adevărul enunțat acum. Ar fi și foarte greu, ba chiar cu neputință a arăta, fie și numai în liniamente generale, trecutul unui bărbat, a cărui viață este istoria poporului român din Transilvania și Ungaria dela 1848 până în ziua de astăzi. Ar trebui să vă duc pe »Câmpul libertății«, ca să ascuți cum 'și-a proclamat și reclamat națiunea română drepturile sale. Ar trebui să vă înfățișez toate furiile războiului civil din 1848 și 1849. Ar trebui să descriu toți fiorii și toate speranțele, de cari era cuprins poporul român în timpul absolutismului; să vă conduc prin cabinetele celor

puternici, ca să vedeți stăruințele lui Dr. Ioan Rațiu pentru convocarea dietei ardelenesti; să înțărăm în aceasta dietă și să ascultăm odată legiferându-i-se și în limba română la 1863 și 1864; să înșoțim pe Dr. Ioan Rațiu cu petiția celor 1493 din 1866 la tronul Maiestății Sale; să vă povestesc toate conferențele naționale dela 1881 încoace, petiția și deputația celor 300 la tronul Domnitorului în 1892, și toate scenele dramatice, cari s'au desfășurat în sinul poporului românesc dela Memorand până astăzi.

Ași trece însă departe peste marginile unei cuvântări, când mași încerca a expune evenimentele legate de numele lui Dr. Ioan Rațiu. Dar' accentuez din nou, nici nu este de lipsă să o fac aceasta. În scopul, ce 'mi-'am pus înainte, cu aceasta ocaziune este destul, dacă voui ilustra cu câteva pilde adevărul, că judecata oamenilor sau așa numitei opinii publice nu este în stare a aprea totdeauna faptele noastre după valoarea lor, adevărată după vrednicia ori nevrednicia lor, și că prin urmare pentru susținerea ordinii sociale și morale trebuie să fie, trebuie să admitem judecata cea dreaptă și miloasă a lui Dumnezeu.

Vedeți cum e judecata oamenilor sau așa numitei opinii publice! Fiii aceleiași patrii, supușii aceleiași coroane apreațiază faptele și acțiunile unuia și aceluiași bărbat în chipul cel mai contrazicător. Unii admiră și laudă curajul și statornicia, cu care Dr. Ioan Rațiu a continuat lupta pentru realizarea aceluia ideal, pentru care micul Klein muri în exil, Petru Pavel Aron se topi ca o făclie în rugăciuni, posturi, milostenii și înființări de școale și mănăstiri, Grigorie Maior se coboară de pe tronul arhieresc, și mulți sângerară pe câmpul de războiu și îndurară grele prigoniri. Alții, nemulțumiți cu patriotismul acela, care e gata să-'și dea și avutul și sângele pentru tronul regesc și pentru întregitatea teritorială a statului și gloria sfințitei coroane, înferează pe același bărbat cu semnul trădării de patrie, îl consideră de dușman nu numai al statului, ci și al poporului românesc, fiind-că aduce pe acest popor în conflict cu tendințele moderne ale statului, și prin aceasta îl lipsește de avantajele materiale, ce 'i-le poate oferi contopirea lui în alt popor mai puternic, ca și când aceste avantaje ar fi mai de mare preț decât limba străveche, dulce și frumoasă a poporului român, decât obiceiurile lui seculare, aspirațiunile lui înalte și fericirea de a trăi și el alături cu celelalte popoare din patria sa și din lumea mare.

În consecință cu vederile opuse, contradictorii, acum desfășurate, fiecare partidă se încearcă a-'și și executa sentința. Unii întâmpină cu manifestațiuni grandioase de stimă, venerațiune și alipire pe cel-ce a avut curajul a înfrunta ori-ce urgie și a le duce plânsorile la înaltul tron. — Alții strigă trădare, li asediază și sparg casa, îi risipesc vatra, lângă care s'a născut, a trăit și a îmbetrănit în fericire, și îl fac să părăsească pe toți, pe cari 'i-a cunoscut și iubit și cari 'l-au cunoscut și iubit din fragedele lui tinerețe, și se-'și caute alt adăpost, alt lăcaș, unde este greu a începă nouă legături și pretinzi și unde, după slăbiciunea firei omenești, unii mai bucuroși se depărtează, decât se apropie de cel lovit de soarte.

Și să nu credeți, că acestea stări deplorabile și îngrijitoare trebuie să se ivească în mod necesar acolo, unde locuiesc mai multe popoare împreună și că între popoare deosebite nu ar putea exista dragostea și buna înțelegere.

Noi am văzut lucruri și mai îngrijitoare, săvârșite de oameni, cari erau concetățeni lui Dr. Ioan Rațiu și după calitatea lor de supuși ungari și după limbă și naționalitate. Aceștia, ca astăzi îl sărbătorim ca pe sublimul vîrșurilor cetățenești și românești, ca pe falnicul și nebiritul stegar al poporului românesc, ca pe venerabilul president al partidului național românesc, ear' ca mîne 'l-au ocărît și 'l-au tîrlit prin noroiu și înșoțându-'l pe el, au înșoțat neamul, ce el a reprezentat.

După acestea experiențe triste, mai este cineva între voi, triști ascultători, care să mai îndrăznească a susținea, că judecata oamenilor sau așa numita opiniune publică este capabilă a aprea faptele noastre după vrednicia sau nevrednicia lor?

Sau cred, că nu! Ear' dacă ar fi cineva între voi, care ar fi sedus de credința comună, că ceea-ce nu sunt în stare să facă contemporanii, va putea-o face »tribunalul istoriei«, la care așa de des se apelează, atunci eu trebuie să declar, că pe lângă tot respectul, ce-'l am față cu cercetările istorice, serioase și conștiențioase, numai atunci m'aș încrede fără nici o rezervă în dreptatea aceluia tribunal, când Rușii și Francezii vor scrie într'aceiași formă despre Napoleon-cel-mare, și când istoriograful catolic și cel protestant vor avea aceeași părere despre Luther.

Cred deci a fi deplin lămurit adevărul, că oamenii cu așa numita lor opiniune publică nu pot aduce judecată absolut dreaptă asupra semenilor lor. Având mintea mărginită, ei nu pot cunoaște toate elementele de lipsă la formarea unei judecăți drepte. Crescuți în prejudeții, sau în simpatii și antipatii față cu persoanele, ce cad sub judecata lor, conduși de interese cunoscute ori ascunse, au ochii minții foarte adese-ori împăianjiniți, așa încât nu pot vedea lucrurile în adevărată lor fire și culoare, și prin urmare nici nu le pot judeca după adevăr și dreptate.

Dar' după adevăr și dreptate însătoșează sufletele noastre, decând există omenimea. Pentru adevăr și dreptate 'și-au jertfit toate plăcerile vieții și chiar și libertatea și sângele cei mai buni, cei mai aleși fii ai neamului omenesc.

Am păcătuit deci în contra Creatorului prea bun și prea înțelept, când am afirma, că adevărul și dreptatea nu se pot afla nicăiri, căci am presupune, că Dumnezeu a sădit în noi un dor nestins după un lucru, ce niciodată nu se poate ajunge în perfecțiunea sa.

Trebuie prin urmare să se afle și adevărul și dreptatea nu în oameni, ci numai singur în Dumnezeu.

Toată ordinea socială și morală s'a susținut totdeauna și se susține și astăzi prin aceia, cari în toate acțiunile lor sunt conduși de principiul, că există o fință, atotștiitoare, ale cărei judecăți sunt milă și adevăr și dreptate în veac.

Înainte de acestui Judecător mare stă acum și Dr. Ioan Rațiu.

Dacă nimenea nu trage la îndoială, că iubirea deapropelului este un semn al iubirii de Dumnezeu, și că cu cât iubește cineva mai tare pe deapropelul său, cu atât dovedește mai mare iubire față de Creator; dacă mai departe Măntuitorul lumii prin vîrsarea sîngelui său pentru toți oamenii ne-a dat pilda cea mai perfectă despre iubirea sa față cu Dumnezeu Tatăl, și ne-a învățat, că celui ce iubește mult, mult 'i-se arată, atunci trebuie să avem bună încredere, că marele Judecător nu va respinge dela sine pe servitorul său Dr. Ioan Rațiu, tocmai pentru dragostea, ce acesta a arătat-o nu numai cătră cei de un sânge cu el, cătră un popor întreg, jertfindu-'și pentru el cele mai prețioase bunuri

pământesti și prin aceasta dând dovadă despre iubirea sa cea mare față cu Dumnezeu.

Dar' dacă acest gând mângăitor străbate astăzi ființa noastră, a celor ce ne-am adunat în jurul acestui sicriu, nu pot lăsa aceasta ocaziune, fără a pune întrebarea, că cu ce vom ști îmblânzi noi pe Dumnezeu, pe care atât de des l-am vătămât cu păcatele noastre nenumărate? Au doară cu invidia și răutatea noastră, isvorul atâtor certe, calumni și prigoniri între cei din clasa cultă a poporului nostru? Au doară cu pofa noastră de mărire deșeartă, de plăceri trecătoare sensuale? Au doară cu stoarcerea și exploatarea bietului popor, pentru-ca să avem cu ce ne mulțumi patimile rele și coperi cheltuețele unui lux nebun? Au doară cu născocirea de defecte neexistente, și cu exagerarea micilor scăderi în bărbății, cari se expun pentru binele poporului românesc, pentru-ca prin aceasta apucătură să ascundem lașitatea noastră, sau să motivăm neparticiparea noastră, la acțiunile pentru înaintarea neamului nostru? Au doară prin scandalul, ce-l dăm în continuu țăranimii noastre, când îi cercetăm așa de rar bisericile, îi respectăm așa de puțin obiceiurile bune și folositoare, și nu-i dăm nici un ajutor la susținerea inst tușunilor ei culturale?

Cu astfel de scăderi, păcate și vicii prezentarea noastră înaintea marelui Judecător trebuie să ne înspăimânte. De aceea până când nu este târziu, să ne întoarcem la Dumnezeu și la virtuțile cele adevărate ale religiei creștine, ear' dela marele defunct Dr. Ioan Rațiu să luăm pildă de iubire de neam, de abnegațiune și de jertfă pentru fecicirea lui.

Aceasta ar fi cel mai frumos omagiu, ce l-am aduce figurai mărețe, care ne părăsește și care pe când își ia prin graul meu rămas bun dela soție, fice, rudeni, amici, soți de luptă, și dela toți cei de față, imploara binecuvântarea înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop și Metropolit Victor, care la dorința ferbinte a familiei nu s'a îngrețat a îndeplini funcțiunea sacră a înmormântării.

Primește, Doamne, în locașurile sfinților tui, sufletul fratelui nostru Dr. Ioan Rațiu. Amin.

George Pop de Basești.

Falnică adunare!

Adînc mișcat de durere vin și eu, ca soț de luptă, de muncă și de suferință, în numele meu și al consoților să mă adresez către marele decedat presidentul nostru, soț credincios de luptă, muncă și suferință, aducându-i primosul națiunii și al nostru de recunoștință și de mulțumire pentru dragostea frățească, înțeleapta conducere, jertfire și muncă desinteresată cu care marele defunct în viața sa întreagă a servit cauza națională română.

Falnică adunare!

Faptele și meritele marelui defunct au trecut în domeniul istoriei — istoria este chemată a le transporta posterității. Eu cu aceasta ocaziune mă restrîng a constata, că marele defunct și-a jertfit, ca nime altul dintre noi, toată viața cauzei naționale române dela anul 1848, anul eliberării popoarelor din sclăvia trecutului — astfel, că de atunci și până astăzi nu s'a făcut în interesul cauzei naționale un singur act și nici un pas, la care fericitul decedat să nu fie luat parte desinteresată și decizătoare.

Fericitul decedat în înțelesul strict a jertfit »totul pentru națiune«.

Marele decedat cu mândrie și eroism antic roman a apărât cauza națională în fața dușmanilor politici, și a purtat consecuențele cu resignațiune și demnitate bărbătească.

Și acum, venerabile și scumpul nostru president, primește adîncă noastră mulțumită pentru dragostea frățească, de care toată viața și cu toată ocaziunea ne-ai făcut părtași. Primește re-

cunoștința și mulțumirea națiunii și a noastră pentru jertfirea desinteresată, cu care ai servit sfînta cauză a națiunii române, și omagiile noastre ale consoților de luptă și de suferință pentru conducerea înțeleaptă.

Noi din partea noastră în fața sicriului tîu te asigurăm și punem vot sacru înaintea lui D-zeu și a oamenilor, că steagul falnic sub care ai luptat și l-ai purtat în numele libertății, frățietății și egalității cu demnitate, și pe care curat și nepătat îl primim delatine, cât ne va da bunul D-zeu viață pe urmele tale și după exemplul tîu vom lupta mai departe, îl vom ținea sus, îl vom păstra nepătat și așa îl vom transpune urmașilor nostri, fii credincioși ai neamului nostru.

În convingerea, că păcatele de abuz și de putere ale străbunilor noștri de odinioară prin suferințele noastre seculare sunt espate, sperăm, că urmînd calea idicată de înaintașii noștri și de tine, lucrînd și luptînd, providința divină ne va ajuta sfînta și dreapta noastră cauză a o duce la isbîndă!

Dormi și odihnește deci în pace și spiritul tîu planînd asupra noastră vecinică să fie memoria ta!

Dr. Gavril Tripon.

Mă opresc modest și îngîndurat în fața sicriului care cuprinde rămășițele pămîntești ale marelui fiu al națiunii române Stau îngîndurat și trecutul se oglindează în sufletul meu, trecutul neamului, cu clipele frumoase și cernite, cum toate-toate se grupează pe lângă m reața figură a răposatului — Dar' nu mă pun să fac aici istorie, tot ce dovedesc e, că în aceste momente de sublimă durere să mai adresez câteva cuvinte către cel-ce se duce dintre noi, către Dr. Ioan Rațiu :

»Mai bine de un jumătate secol ai fost ostaș neînfrînt și statornic, stegar falnic, conducător înțelept și credincios, pază neadormită a poporului român, în lupta lui pentru limbă și cultură, pentru existență și drepturi.

Ai fost unul dintre factorii de frunte ai neamului din tinerețele tale, când în furtunoasele vremuri de redeșteptare cu arma în mîna, — apoi în epoca bărbăției cu inima și cuvîntul ai luat parte hotărîtoare la toate actele culturale și politice ale poporului român. De-apururi în frunte erai și de-apururi inimos. Anii memorabili 1848, 1860, 63, 69, 73, 80, 81, 84, 87, apoi 1890, 92, 94, toți ne spun de idealismul, curajul, înțelepciunea cu care ai luptat și pe urmă ca șef ai condus șirele de luptători desfășurați în linii de apărare.

Ne-ai fost măestru neîntrecut în cultul patriotismului luminat, — al iubirii de neam, vecinic caldă și activă. Ne-ai învățat a rămănea pe viață și pe veacuri păzitorii neclintinți ai limbii, legii și datinelor străbune; a păstra între toate împrejurările credința neștirbită în viitorul neamului nostru, spunîndu-ne, că din credința tare se naște viitorul.

Ne-ai fost conducător falnic, interpretul fidel în acțiunea memorandistă, în epoca de energie și de apărare a vieții noastre naționale organizate.

Între lacrimile și entuziasmul nostru al tuturor, ai fost interpretul inimilor noastre, ale neamului, când în marele proces al Memorandului ai făcut cunoscuta și renumita enunțatie, că »drepturile nu se discută, ci se afirmă«, prin care ai ridicat poporul român la cunoștința demnității și la nivelul înalt al drepturilor sale.

Fruntaș încărînt și rămas superb în lupte, fruntaș ai fost și în purtarea suferințelor ce ne-au urmat la Seghedin și Vaș, prin ceea-ce tu cu tovarășii tîi ai contribuit în măsură neprețuit de mare a înălța nivelul moral al luptelor noastre drepte, și-a da urmașilor exemplul viu de jertfire de sine, drept sol roditor și sîmînța sfîntă la răsărarea viitorului nostru dorit.

Cînd îți iai patul liniștei de veci, în acest cimiter scump nou, lângă măiestrii și fostii tîi soți de lupte: Papiu Ilarian, George Barițiu și baronul Urs de Margina — poporul român de pretutindena te încunjoară sufletește și suspină îndurerat — ca un codru bătut de vînturi, în jurul unui stejar uriaș, căzut la pămînt.

Aceste suspinuri, acest prinos de recunoștință nemărginită, de iubire îndurerată va păstra amintirea faptelor tale bărbătești pentru generațiile ce vin.

Acest suspin și această iubire dureroasă te însoțească drept suită meritată la eșirea ta din patria și vieța ta pămîntească, ce cu glorie o ai străbătut.

Capetele noastre se apleacă înaintea sicriului tîu și memoriei tale — mîinile tremurătoare cătră sicriul tîu se îndreaptă și inimile noastre îți zic: »Fie-ți amintirea deapurarea și odihnește în pace«.

I. Meruțiu.

Falnică adunare! Trîști ascultători!

Ca un vifor pornit din senin, ca un uragan, care culcă la pămînt cutropitor ce-i stă în cale, s'a năpustit neîngăduitoarea moarte spre ale noastre plaiuri. Și năpraznică cum tăia vîzduhul s'a isbit de un falnic stejar, care zeci de ani de arîndul a dat pept cu grele vremi, care o jum. de veac a resbit cu negre vijelii, cari aveau de țintă a curma la pămînt, a frînge plăpînda vieță, ce se adăporea sub ramurile-i extinse, sub falnica-i coroană. Și l-au clătît prin aceste vijelii, și printre ramurile vîenoase nu odată vuet au produs, curma însă nu l-au putut, și el măestros a rămas, gata de noue lupte, fală a plaiurilor române.

A trebuit însă să vină moartea, cel mai îngrozitor dintre uragîne, pentru-ca să-l curme și acum eată-l căzut, acum e prăbușit și doborîrea lui dureros geamăt răsună din munți și din văi, din toate colțurile încălzite de suflarea românească.

Spun scrutătorii tainelor universului, că în vîzduhul nedepărtat, între mii și mii, apar unii astrii, cari calea o arată celor ce străbat munții de valuri pe întinsele ocene, cari pașii îndreaptă celor-ce traversează imensele pustii, dar' că dela o vreme slăbesc și acestia și se prăbușesc cât de tîrziu în oceanul vecinicii, abea lăsînd pe urma lor o dungă luminoasă de scurtă durată. Dacă așa e în univers, atunci un analog cas e acesta, cînd de pe orizontul neamului român dispăre un astru, care decenii de-arîndul a îndreptat spre țintă pașii unui popor, căruia dat i-a fost, în oceanul vieții să străbată colos de valuri.

Și mai spun învîșății popoarelor, că pămîntul, acest vecinic neîndestulit despot al omenimei, e o scenă, pe care omul apare, își joacă rolul și dispăre. Dacă într'adevăr așa este, atunci de pe scena luptei pentru existență a poporului român a dispărut un prețios luptător, un vrednic stejar. A depînge ori baremi a schița rolul, ce l-a avut acest bărbat pe scena de luptă a poporului român nu mă simt chiebat, nici ași putea după cuviință.

Dar' în fața acestui trist tablou, cînd națiunea jelește, cade-se să luăm și noi partea de doliu.

Ne achităm deci de o sfîntă datorință, împlinim o on-rifică misiune atunci, cînd atît din propriu îndemn, cât și cu deosebire din încrederea și în numele tinerimii univ. rom. din Cluj, depunem tributul de omagiu și recunoștință, cât și expresia durerii noastre la mormîntul, ce cu o clipă mai tîrziu are să închidă în tainicul său sin un astru căzut de pe orizontul neamului românesc, un brav luptător de pe scena luptei noastre pentru existență.

Și aducem acest modest tribut, dela Golgotha-rom., unde acest vrednic luptător împreună cu neînfricării săi soți și cu dînșii un popor întreg, împins a fost spre dealul Calvariei.

Îți zicem deci spre adio: înaintează, suflete nobil spre înălțimea, ce și-ai deschis prin faptele tale, păsește și îi încredințat, că tinerimea rom. gata de luptă va cultiva neștirbite idealurile ce ne ai lăsat moștenire și pentru cari o viață ai trăit.

Odihnește în pace.

Îți vom păstra memoria.

Reuniunea a doua de înmormîntare din Deva.

Vorbirea de deschidere

și raportul general al directorului la adunarea generală extraordinară din 30 Noemvrie 1902.

(Urmare).

II. Directorul nu ar putea avea controlul prescriș față de tatăl său, ca cassar al reuniunii. Din această pricină mersul reuniunii ar tînji, ba ar fi primejduită toată averea reuniunii, să va prăpădi, până adunarea generală nu ne va dudui, ori nu vom abzice îndată de posturile noastre.

Adevêrul e: sub directoratul meu a ajuns reuniunea din an în an la o stare tot mai înaintată:

I. La 1899 a fost venit curat . . .	Cor. 450'98
» Creșterea	» 260'—
II. La 1900 a fost venit curat . . .	» 601'84
» Creșterea	» 787'13
III. La 1901 a fost venit curat . . .	» 1223'34
Creșterea de un an face: Cor. 809'11	

În decurs de 15 ani numai în anul 1901 s'a ajuns această sumă în venitul curat, deși ajutoarele împărțite la anul 1901 au fost cu mult mai mari decum erau în anii premergători. La 1887 s'au împărțit numai 1230 cor. la 12 familii, la 1891 1329 cor. 66 fil., pe cînd la 1901: s'au dat 1981 cor. 43 fil.

Numêrul membrilor încă crește din an în an:

la finea a. 1899 am avut în viață 312 membri,
» » » 1900 » » » 337 »
» » » 1901 » » » 341 »
» » Nov. 1902 avem în viață 397 membri,

deși am fost opriți în lucrarea noastră 6 luni și 4 zile. Dacă nu eram opriți în avîntul luat deja anul trecut — aveam în Deva cel puțin 450 de membri și în cele 2 filii proiectate alte 700 de membri.

Că reuniunea întru adevêr are toate condițiunile trăiniciei și a unei desvoltări grabnice, să dovedește și din împrejurarea, că abea într'o lună după oprirea ministerială s'au înscris 35 de membri noi.

12. Inchei cu cea mai mărșavă, cea mai mișealească învinuire a dlui Szöts. Inchipuți-Vê, de ce primejdie a scăpat Domnia-sa patria?

Două adunări generale, pe basa §-lui 2 și §. 11 litera d) a statutelor, au ridicat numêrul membrilor săi dela 350 la 1150 de membri, ca să aibă loc pentru Deva 450 de membri și pentru alte 2 comune din comitat 700 de membri, înființînd 2 filii. În strînsă legătură cu această hotărîre 2 adunări generale au votat un adaus la statute în acel înțeles, ca filiile să se susțină ele pe ele, să nu cadă în sarcina reuniunii din Deva și nici aceasta în sarcina filielor.

Am avut în vedere 2 scopuri mărțuritate în raportul meu tipărit românesc și unguresc:

Întâi scopul: ca reuniunea mamă din Deva să iee un avînt și mai puternic și mai grabnic,

al doilea scop: ca să lățim binefacerile reuniunii și în alte comune mari, cari gem azi de cămătării fără suflet, cînd moare vre-un stălp al familiei în cutare comună.

Aceste scopuri curate și nobile — după dl Szöts — nu ar fi adevărate. Nu, Doamne ferește: ne denunță ministrului, că urmărîm »scopuri ascunse«, »scopuri contrare umanismului«, scopuri, cari ar »primejdi existența reuniunii, organizarea reuniunii« șcl.

Dovezi? ca în palmă.

Judecați acum Domnia-Voastră, ce merite patriotice și-a câștigat dl Szóts, că a desvilit aceste primejdii făurite de răutatea născocitoare a unui suflet negru!

Judecați D-Voastră, oameni nepri-cepuți, dar cu inimi curate, cu creeri să-nătoși, cinstiți și nevinovați, dar sēraci; judecați — Vē rog — oare, într-u adevēr, ar fi lucru creștinesc și uman, ca să respingem noi 2 comune vecine, cari ne cer ocrotirea, cari au lipsă de bine-facerile reuniunii noastre, cari primesc dela noi numai putere morală, conducere, îndreptare și să susțin ele pe ele, oare, într-u adevēr, să fie lucru mai »uman«, mai creștinesc să le lăsăm și mai departe în ghiarale cămătarilor, cari pentru vinarsul și scândurile date în credință la moartea tatălui ori mamei familiei iau din gurile copiilor vaca, casa și pământul lor?

Cine e contra avântului nostru?

1. Dl Szóts Sándor, preot ev. reformat, directorul l-ei reuniuni de înmormântare surori din Deva; 2. dl George Gila, ca fost preot și țipat, acum învățător de stat în Deva, president al comitetului parochial gr.-or., anume »pus« de cineva; 3. cumnatul său Nicolae Benea (Bénya Miklós), servitor la tribunal, acum episcop la biserica gr.-or. din Deva; — 4. Ioan Filimon, fost oficial regesc țipat pentru falsificare de acte publice, închis pentru încercare de omor, bătae ș. a.; 5. Ioan Ciontea, hoțul reuniunii noastre, care ne-a păpat cele 700 coroane, membru în comitetul parochial gr.-or. din Deva; 6. Borca Solomon, fost rob un an și jumătate în școala din Greci; 7. Cara Ioan Mămau, care cu Borca Solomon împreună a provocat bătae la adunarea generală trecută, ca să împedeze votarea statutelor privitoare la filiale: toți aceștia sunt oamenii de încredere ai lui George Gila și tovarășii de principii cu Szóts Sándor, pe care neîntrerupt îl aclamau cu »eljen«-uri în adunarea generală cu bătaia.

Toți aceștia au subscris strașnica arătare mincinoasă de mai sus. Dl Glida a câștigat, sub fel de fel de apucături, vre-o 20 de subscrieri ale unor nepri-cepuți. Acum minte, că nu știe, ce a subscris și că nu ar fi subscris, dacă știa, că dl Szóts, ce a scris.

În raportul meu tipărit pentru adunarea gen. din 22 Martie 1902 am ridicat și eu următoarea:

Inviniuire pentru inviniuire.

»Dl Szóts Sándor, ca director al primei reuniuni de înmormântare, după §. 20 are drept să capete după fiecare mort câte 2 fl. = 4 coroane. Au murit anul trecut 13 membri, trebuia să capete 26 fl. = 52 cor.: contra statutelor a păgubit deci reuniunea și și-a îmbogățit punga proprie într'un singur an, pe cale nelegiuită, neiertată și oprită cu 248 coroane, făcându-și 300 cor. plată la an; 6 ani trebuie să lucre directorul și cassarul reuniunii noastre, pe nedrept hulite de D-Sa, până câștigăm fiecare atâta cât câștigă D-Sa într'un singur an. Apoi vom întoarce biciul, Dle Szóts. Te vom învăța și noi pe D-Ta tot cu viceșpanul și ministrul D-Tale, cum ai să dai înderēt cu camete de 5% sutele de coroane, cari le tragi din averea de alții câștigată dela 1894 de 7 ani incoace de când ai căzut în directorat ca musca în lapte«.

»Noi ne știm într-u toate corecți, curați, ca soarele! Nu ne temem de nici o cercetare din lume. Cu cât va fi mai aspră, cu atât vom ieși mai curați. Dar Domnia-Ta nu știm cum vei ieși cu belitura Dumni-Tale«.

Bița și funea D-Tale are 2 capete.

Trimițend acel raport tipărit românește și ungurește Înaltului Ministeriu de interne grabnica acasă (sürgös panasz) de sub I. alăturată aci, ca bărbat cinstit am și vededit, ce am tipărit.

Înaltul minister a fost drept și părintesc: a jadedat pe dl Szóts Sándor, ca în 30 de zile să plătească înderēt l-ei reuniuni de înmormântare suma de 4000 coroane, ce Domnia-Sa și cassarul alte 4000 coroane, laolaltă 8000 coroane, au luat fără cale dela biata reuniune.

În loc de 2 fl. sau 4 cor. de mort a socotit dl Szóts, că totuși e mai bine să-i vină 23 fl. sau 46 cor. de mort, fiind-că a avisat la cassă plă-tirea a câte 13 morți la an, a presidat 1 adunare generală și 2—3 ședințe ale comitetului.

Bine că au făcut alții averea, este cine s'o mănțe.

S'a împlinit însă zicala: cine sapă groapa altuia, cade însuși în ea.

Și ce a aflat cercetarea despre reuniunea noastră? — nici o inviniuire dreaptă, care ar trebui pedepsită. Înaltul ministru cere însă întregirea statutelor, care comitetul administrativ cu toată plăcerea o și îndeplinește, punēndu-Vē la ordinea zilei votarea unui adaus la statute, despre care Veți avea un raport separat al comitetului.

Ce a cerut dl Szóts dela ministru? 1. Cassarul și directorul să fie țipați și pentru totdeauna opriti, ca să mai poată fi în această slujbă. Ministrul nu l'a ascultat.

2. Reuniunea să deie înderēt moștenitorilor competențele detrase și în viitor să nu se mai detragă restanțele, ca să rămână de pagubă reuniunea.

Părerea aceasta, susținută și de primărie, ministrul nu a primit-o. Ea ar fi adus anual vre-o 200 cor. pagubă reuniunii și am fi replătit cel puțin 1600—2000 coroane. Apoi blamul reuniunii?

Praxa de 15 ani a fost deci corectă și să va susținea și mai departe.

(Va urma).

NOUTĂȚI

Rugăm pe abonații nostri cari sunt în restanță cu abonamentul, să binevoiască a-sē grăbi cu plătitrea în cel mai scurt timp a sumelor ce ne datoresc, spre a încunjura alte neplăceri.

— »Drapelul« ars. Ni-se comunică, că o societate de 3 oficeri de husari din armata comună, staționați în Lugoj, au ars deunăzi 2 exemplare din »Drapelul« în cafeneaua »Corso«. Un exemplar l'au înfipt în sabie și i-au dat foc între sunetele »Marșului Rakoczy«, strigând: »Peară României!« Mulțumiți cu efectul obținut au repețit spectacolul cu exemplarul cafenelei. »Drapelul« ars a fost numărul cel mai recent, care conține necrologul lui Dr. I. Rațiu. Mare bravură bașibuzuciască dela fiii lui Marte împintenați!

— **Moarte.** În 14 Decembrie d. a. la 6 ore a răposat aici în Orăștie după lungi suferințe, Elena Nicoară născută Moldovan, soția d-lui Petru Nicoară, contabilul aci-

selor erariale-orășenești și Marți la 16 Decembrie st. n. s'a înmormântat, încunjurat de cei mai iubiți ai săi. Fie-i țărina ușoară!

— Alegere de episcop în Arad.

Din cel mai competent izvor ni-se anunță, că consiliul ministerial în ședința sa dela 6 Nov. n. s'a ocupat cu afacerea Mangra și pe baza dovezilor precum și a sentinței din procesul Mangra — Măglașiu a hotărīt nerecomandarea spre întărire a alegerii din Iunie anul acesta. Ministrul president Coloman Széll a z-a zi după consiliul dela 6 Nov. s'a dus la Viena și a făcut raport Măreștii Sale. Noua alegere de episcop se va face cu excluderea lui Vasilie Mangra, în interesul cărui, după-cum spune o foaie din Arad, o deputație s'a dus la Sibiu, să intervină la Ex. Sa Metropolitanul pentru a nu-l mazili din actualul post de vicar. — Clica lui Mangra, după-cum aflăm e colosal de amărītă mai ales pentru motivarea sentinței din Timișoara, în care se recunoaște toate delictele lui Mangra, pe cari i-le-a dat de gol publicistul Măglașiu.

— Mai bine a suferit moartea decât să-și părăsească postul. Un biet soldat din garnisoana Alba-Iulia a fost pus sentinela la un post mai îndepărtat. După-cum se vorbește, cei che-mați au uitat de el a-l schimba la termenul prescrist și atăcat fiind de strașnicul ger ce domnește, a dat semnul prescrist prin aceea, că și-a descărcat toate patronele ce le avea la dânsul, toate înzădar. Mai târziu îl aflară înghețat. Sērmanul soldat a preferit să moară, însă nu și-a părăsit locul.

Acum s'a introdus cercetare aspră contra tuturor celor păcătoși în treabă.

— **Cartea de aur.** — volumul II. de Teodor V. Pacățian. Din opul »Cartea de aur, sau luptele politice naționale ale Românilor de sub Coroana ungară«, a apărut zilele acestea volumul al doilea, cuprinzēnd pe 802 pagine 8° mare descrierea evenimentelor din anul 1860—1863 sub următorii capitoli: Senatul imperial (înmulțit). Adresele Românilor. Memorandul senatorului Mocsonyi. În chestia metropoliei ortodoxe române. Șaguna acasă. Noua constituție octroată. Petițiunea sinodului din Sibiu. Conferența națională din Timișoara. Conferențe confidentiale. Două petițiuni. Petițiunea Românilor născuțeni. Convocarea adunării naționale. Petițiunea Românilor din Hațeg. Dispoziții preinale cu privire la Ardeal. Încheerea anului (1860), ear' din 1861 următoarele: Revistă. Conferența națională din Sibiu. Rescriptul împărețesc din 16 Ianuarie. Conferența regnicolară din Alba-Iulia. Andreiu de Mocsonyi despre situație. Patenta împărețescă din 16 Februarie. Congresul Sêrbilor. Glas de trate. Lupte parlamentare în dicta din Pesta. Lupta în comitate. Senatul imperial. Protestul Românilor din Bănat. Din »fundul regiui«. Universitatea săsească. Inaugurarea »Asociațiunii«. Zădărnicea întrunirii dietei ardelen. Cădere cancelarului Kemény. Guvern nou în Ardeal. — În fine, din anii 1862—63 următoarele: În chestia despărțirii ierarhice. Declarațiunea lui Andreiu de Mocsonyi. Apărarea școalelor române din Bănat. Adresa districtului Născuțeni. Congresul politic-național din anul 1863. Plânsoarea Românilor bănățeni. Încheere.

Chiar și numai din titlul capitulilor se poate vedea ce vast material cuprinde acest volum al »Cărții de aur«, care — după natura materialului tractat, — poate să formeze și volum de sine stătător, fără a-i micșora din valoare faptul confiscării volumului prim. Tocmai de aceea credem că publicul român nu va întârzia să și-l procure, făcēnd astfel barem în câțva posibil autorului, ca — nu răsplata muncii puse în el, — ci cel puțin o parte de spese (și din paguba îndurată prin confiscarea volumului prim) să i-se re-bonifice.

Costă 10 coroane [pentru România 12 lei] și se poate procura numai dela autor: Teodor V. Pacățian în Sibiu, str. Măcelarilor Nr. 34.

Inmulțirea pomilor roditori din semințe.

Acest mod de înmulțire constă în aceea, că luăm semințele din poamele coapte și le semănăm în pământ. Bine înțeles pământul trebuie pregătit mai dinainte.

Modul acesta de înmulțire este foarte bun, prin faptul, că ne prăsim pomi buni, de cari avem trebuință și pe cari îi îmbunătățim prin altoire. Afară de aceasta, pomii prășiți de noi sunt deprinși cu clima, pe câtă vreme dacă i-am cumpăra, de multe ori nu se prind, nefind proprii pentru localitatea noastră. De asemenea, când se cumpără pueții se întâmplă adese-ori să fie rēi, deoarece ce un grădinar li crește numai pentru comerț.

Locul unde se samănă, să cresc și se îngrijesc pomii până la timpul când îi transplantăm la locul cuvenit, se numește pepinieră (școală de pomi).

Școala de pomi se împarte în trei părți [clase]: școala de semănat, provisorie și școala de altoit.

Școala de semănat, este locul unde se seamănă semințele și care ocupă cea mai mică întindere în pepinieră.

Când se cumpără semințele, trebuie mare băgare de samă, spre a procura numai de cele provenite din pomi sănătoși și viguroși. Semințele cele mai noue, cari s'au copt bine, mai mari și mai grele, în comparație cu specia lor, vor fi preferate.

Cele mai bune semințe le putem obține dela fructele pomilor sēlbateci, afară de nuci. S'ar putea semăna și semințe de pomi buni, dar se desvoaltă mai târziu și fructele se sēlbătăcesc.

Îndată-ce semințele se scot din fruct, se pun la uscat câteva zile spre a dispărea umezala din ele, care ar provoca mucezierea lor, apoi le semănăm.

În cazul când semințele trebuiesc semănate primăvara, se vor conserva peste iarnă stratificându-se în nisip.

Aceasta se face pentru-ca semințele să germineze mai repede și să nu și piardă din facultatea germinativă.

Stratificarea se face în modul următor: Se ia o lădiță (cutiuță), avēnd o mărime proporțională cu cantitatea de semințe ce avem, în care se pune un strat de nisip în grosime de 2—3 cm., după aceea un strat de semințe și iar un strat de nisip și tot așa până se umple cutia; însă stratul de nisip deasupra se pune puțin mai gros.

Se mai poate face și în alt mod stratificarea. Se iau două părți nisip și o parte semințe, se amestecă cu lopata și se pun în cutie, punēndu-se încă un strat de nisip d'asupra.

După aceea se pune într'o pivniță uscată, unde temperatura nu e schimbăcioasă. Se țin acolo până în momentul când începe semănatul.

Cutiile vor fi fără capac d'asupra, spre a putea străbate aerul și e de recomandat de a se găuri și fundul în câte-va locuri, pentru același motiv.

Deși sunt mulți autori cari dau sfatul de a se semăna semințele numai primăvara, eu însă sfătuiesc de a le semăna toamna și iată pentru ce. Primă-verile la noi aproape lipsesc. Trecem prea repede dela o temperatură rece la una caldă, așa că semințele nu au timp să absoarbă umezeala necesară la încolțire, mai cu seamă pentru semințele cu simbu.

Semințele semănaute primăvara încolțesc neregulat și adese ori când e uscăcine, o parte din ele rēsar al doilea an.

Pozițiunea școalei de semănat trebuie să fie descpisă spre rēsarit sau miază-zi și ferită de vânturi reci.

Înainte de semănat, trebuie pământul săpat adânc și gunoit cu bălegar descompus sau cu cenușe. După aceea se fac straturi sau tarlale late de 1—1.20 m. Pe straturi se fac rigole sau șentulețe la 25 cm. depărtare unul de altul și adânci de 3—8 cm., varriind după mărimea seminței. În aceste șentulețe, se seamănă semințele, cari se acoperă cu stratul de pământ scos din ele, amestecându-l și cu puțin gunoiu bine descompus.

După aceea, se așază pământul cu o scândură subțire, îndesându-l peste semințe.

Nucile și castanele se pun la o adâncime de 10—12 cm.

Depărtarea între semințe în rând e de 3 cm. exceptându-se nucii și castanii, cari se pun la 10 cm. depărtare.

Ca să ferim sămănăturile de toamnă de gerul din timpul iernei, acoperim straturile [răzoarele] cu pleavă sau pae tocate.

De șoareci putem scăpa presărând funingine peste semințe înainte de a le semăna, sau chiar după-ce s'a așezat în rigol presărând funingine pe toată lungimea rigolului.

În timpul verei, când soarele este prea iute, se acoper straturile cu frunze și se udă sara și dimineața, mai cu seamă dacă timpul e secetos.

După-ce pueții [pomișorii] au resărit, trebuiesc pliviți și prășiți, de câte ori va fi necesar, în timpul verei.

În școala de semănat, pomii se țin unu până la 2 ani, după aceea se trec în școala provizorie.

Școala provizorie se numește locul unde se transplantează (mută) pomii de 1—2 ani din școala de semănat. Aci pământul trebuie să fie desfundat la 40—50 cm. adâncime.

Acest loc nu se mai împarte în straturi ca școala de semănat, deoarece ce plantarea se face în linii drepte, departate de 40—50 cm. unele de altele.

Desfundarea terenului e bine să se facă toamna, pentru-ca în timpul iernei să se mărunțească prin ger.

Primăvara se scot pomișorii din școala de semănat, li-se retează rădăcinile mai puțin de jumătate și în urmă se începe plantarea.

Pomii se pun în rinduri pe o sloară sau sirmă gradată la 15 cm. departe unul de altul și 40—50 cm. depărtare între rinduri.

În școala provizorie, se plantează mai cu seamă perii, cari au la început o rădăcină pivotantă și pe care trebuie s'o retezăm înainte de plantare, spre a se desvolta rădăcini laterale.

Merii pot rămănea în școala de semănat până în al treilea an, când se trec de-a dreptul în școala de altoit.

În școala provizorie, pomii stau 1—2 ani și având grosimea unei pene de găscă, li trecem în școala de altoit.

Îngrijirile ce se vor da pomilor în această școală sunt săpatul, udatul și plivitul; când se ivesc lăstarii dela basa trunchiului, se retează.

Pomii astfel muțați dint'run loc în altul, se fac frumoși, având rădăcini viguroase și trunchiuri drepte.

Pregătirea pomilor pentru școala de altoit.

Pomii ce trebuiesc muțați în școala de altoit se scot toamna târziu, iernându-se într'un loc ferit de ger, adecă în pivniță sau se fac șanțuri, se pun plecați cu rădăcinile în ele, acoperindu-le cu pământ și d'asupra se pun paie.

Rădăcinile nu se taie până în primăvară, când se vor planta, căci ranele proaspete se vindecă mai ușor ca cele vechi.

Trunchiul se retează cu atât mai mult, cu cât rădăcinile sunt mai slabe.

În retezarea rădăcinilor cea principală se scurtează până la 15 cm., celor laterale li-se taie numai virful; iar cele fibroase rămân neatinsse. Trunchiul se retează pieziș în dosul unui mugure bine desvoltat, iar rădăcinile orizontale.

Școală de altoit, se numește locul unde se mută pomii din școala provizorie, aci se altoesc și li-se dă îngrijirea cuvenită până la plantarea lor în locul definitiv.

Pentru această școală trebuie se alegem o pozițiune deschisă și fără a fi ferită de vânturi reci. Cu chipul acesta, îngrijim ca pomii să devie mai robuști și mai trumoși, căci dacă i-am deprinde de mici adăpostiți, mutându-i la locul definitiv, se pipernicesc.

Locurile înconjurate de dealuri, văi, păduri, clădiri, etc. nu sunt bune pentru o școală de altoit.

Pământul pe lângă că să fie de bună calitate, trebuie desfundat cel puțin la 50 cm. adâncime. Desfundarea se va face toamna, lăsându-se pământul nenivelat până primăvara, când se greblează și se face plantarea.

Plantarea pomilor se face în linii drepte, prin ajutorul unei sfori sau sirmă gradată. Distanța ce se lasă între pomi este de 40—50 cm., iar între rinduri 60—70 cm.

Plantarea e bine să se facă în chinconz, adecă pomii din rëndul al doilea să vie în intervalele rindului întâiu. La plantare trebuie a se respira frumos rădăcinile, apoi punem pământ și se îndeasă puțin cu piciorul, pentru-ca să vie rădăcina mai bine în atingere cu pământul.

Se plantează ceva mai adinc de cum au fost înainte, deoarece-ce pământul fiind bine afenat se așază și rădăcinile ar rămănea spânzurate. Îndată după plantare, pomișorii trebuiesc udați în cursul verei, se prășesc de câte-ori va cere trebuința.

În școala de altoit, pomii se pot ținea 6 ani.

(Iași-Pester) N. D. Cojocaru.

Sz. 1238 kir. végrh. 1902.

Arverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. és 120. §§-ai értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbiróság 1900. évi Sp. I. 65. számú végzése következtében Dr. Muntean Aurel szászvárosi ügyvéd által képviselt Bildea Nyisztor ludesdi lakos végrehajtható javára néhai Bildea Danilla volt bucsumi lakos hagyatéka és végrehajtást szenvedett ellen 160 kor. 2 fill. s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1400 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: lóvak, tehének, sertések, juhok és bárányok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a szászvárosi kir. járásbiróság 1902-ik évi V. 519/7 sz. végzése folytán és eddig összesen 164 kor. 92 fillérben biróilag már megállapított, valamint ezuttali 4 kor. 90 fillér árverés kitűzetési költségek erejéig Bucsumban adós lakásán leendő eszközlésére 1902. évi december hó 30. napjának delelőtti 8 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §§-ai értelmében esetleg becsáron alul is, azonban csakis készpénzfizetés mellett, fognak a legtöbbet ígérőnek eladni.

Amennyiben az elérverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltaták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik. A befolyandó vételár pedig birói letétbe fog helyeztetni.

Kelt Szászvároson, 1902. évi decz. hó 6. napján.

Rácz Árpád,
kir. bir. végrh.

ABONAȚI „CALICUL“

ziar humoristic și satiric cu multe ilustrațiuni, care la 1 Ianuarie 1903 se va eda în broșuri lunare, în al XVI-lea an dela nașterea sa. 1—3

ABONAMENTUL:

Pentru Austro-Ungaria pe an 6 cor., pe 1/2 an 3 cor., pentru România și strănătate pe an 7 lei; pe 1/2 an 3 50 lei.

La 10 abon., unul se dă rabat.

Abonamentul se trimite la: *Administrația „Calicului“ în Sibiu (Nagy-Szeben).*

Administrația „Calicului“.

„DACIA“

institut de credit și economii, societate pe acții.

Reședința societății: **Orăștie** (Szászváros, Broos).

Birourile societății se află în casele proprii:
(Strada Berăriei nr. 12 lângă posta regească).

Capital social 100.000 cor.

Operațiunile societății sunt:

A) primește depuneri spre fructificare.

a) depuneri fără anunț până la 100 cor. 5 1/2 %.

b) depuneri mai însemnate cu anunț de un an cu 6 %.

c) depuneri făcute de biserici, școale, corporațiuni culturale ori cu scop de binefacere cu 6 %.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri se cuprinde în libelul de depuneri.

Depuneri, ridicări și anunțări se pot face și prin postă și se rezolvază fără întârziere.

B) Acoardă credite personale pe lângă cambii sau obligații cu caventi.

C) Acoardă împrumuturi pe efecte.

D) Acoardă împrumuturi pe lângă siguranță ipototecară.

E) Institue ramul de amanetare pe aurituri, argintării, pe lângă dispozițiile legale existente, procurându-și concesiunea forului competent.

F) Cumpără și vinde efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

G) Cumpără și vinde realități.

H) Cumpără și vinde ori-ce lucruri mobile.

I) Tot felul de întreprinderi comerciale și economice, în societate cu alții ori singură.

K) Finanțează patente.

L) Arêndează și exarêndează realități și alte drepturi și întreprinder-de tot soiul.

Directiunea.

„Minerva“ inst. tipogr., societate pe acții

în Orăștie Szászváros.

Opuri —
Bilete de log.
Broșuri —
Circularare —
Bil. de vizită
Invitări —
Bilanțuri —
Acții —
Cap. de epist.
Placate —
Ord. de dans
Adrese —
Compturi —
Note —
Preț Curent.
Anunțuri —
Registre —
Imprintate —
Couverte —
Bilete de cun.
Etc. etc. etc.

Există deja de 14 ani și este pro-
văzută cu tot felul de material
necesar, ca ori-care altă tipografie.

Institutul Tipografie

„Minerva“

pe lângă că efectuește ori-ce com-
mande repede și cu prețuri mode-
rate, se îngrijește totodată ca toate
acelea să fie estetic lucrate și
fără erori.

Până de present se bucură de sprigin-
ul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă
aceasta despre promptitudinea și
acuratețea cu care efectuește ori-ce
lucrare.

Ca unica tipografie românească în
acest mare comitat, se roagă de bine-
voitorul sprigin al celorlalte institute
rom., precum și al privaților.